

OBRAZOVANJE PROTIV KORUPCIJE

prijedlozi nastavnih jedinica povodom
Međunarodnog dana borbe protiv korupcije

Obrazovanje protiv korupcije

prijedlozi nastavnih jedinica povodom

Međunarodnog dana borbe protiv korupcije

9. prosinca 2012.

Izdano uz potporu

Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Republici Hrvatskoj.

- naslov:** Obrazovanje protiv korupcije: prijedlozi nastavnih jedinica povodom Međunarodnog dana borbe protiv korupcije
- izdavač:** Forum za slobodu odgoja, Kralja Držislava 12, 10 000 Zagreb
- za izdavača:** Eli Pijaca Plavšić
- autor:** Mario Bajkuša
- suradnice:** Ana Balković, Ana Budimir, Ana Vrsalović, Katarina Grbavac, Milana Rastović, Morana Rogić, Vanja Kožić
- grafičko oblikovanje:** Mario Bajkuša
- slika s naslovnice:** © Flickr / stallio 2007.
Zagreb, 2012.
- Vlasnik ovog primjerka može fotokopirati bilo koji dio za neprofitabilnu uporabu u obrazovne svrhe.
- Niti jedan dio ove publikacije ne smije se reproducirati, učiniti na bilo koji način dostupnim, digitalizirati, adaptirati, prevoditi, uključivati u kompilacije ili prenositi u bilo kojoj formi ili na bilo koji način, elektronski, fotokopiranjem, presnimavanjem ili bilo kako drugačije bez pismene suglasnosti Foruma za slobodu odgoja.
- preporučeno citiranje:** Bajkuša, Mario (2012.) Obrazovanje protiv korupcije: prijedlozi nastavnih jedinica povodom Međunarodnog dana borbe protiv korupcije. Zagreb: Forum za slobodu odgoja.

Ova publikacija je nastala uz potporu

Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Republici Hrvatskoj.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Foruma za slobodu odgoja i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Veleposlanstva SAD-a i State Departmenta.

Forum za slobodu odgoja je nevladina i neprofitna organizacija, aktivna u Hrvatskoj od 1992. godine, registrirana 1998. g. prema Zakonu o udrugama. Temeljni cilj Foruma je implementacija obrazovnih standarda suvremenih demokratskih društva u hrvatski obrazovni sustav. Članovi Foruma su obrazovni stručnjaci, iskusni eksperti i akademici, profesori i učitelji, roditelji, studenti i učenici koji su zainteresirani za probleme u obrazovanju. U posljednjih 18 godina svog rada glavne aktivnosti uključuju kreiranje i provedbu edukacijskih programa za metodičku izobrazbu nastavnog osoblja, nenasilno rješavanje sukoba, zdravstveno obrazovanje, integralno građansko obrazovanje, stipendiranje učenika, te usavršavanje u metodici poučavanja. Forum za slobodu odgoja član je „European Forum for Freedom in Education“, mreže „Street Law“, „RWCT International Consortium“, „Network of Education Policy Centers“ te Koordinacije udruga za djecu.

www.fso.hr || Facebook: Forum za slobodu odgoja || twitter: @fsohr

SADRŽAJ

Za naše igralište.....	8
Gradonačelnik_ca.....	9
Mala slikovnica dobrote	10
Što je to korupcija?.....	11
Što je to korupcija? II.....	12
Što je to korupcija? III.....	13
Indeks percepcije korupcije.....	14
Upoznaj korupciju! Prepoznaj korupciju!.....	15
Naša priroda i društvo	16
Dosje: korupcija.....	17

Drage kolegice i dragi kolege,

u cilju potpore nastavnicama i nastavnicama u provedbi Građanskog odgoja i obrazovanja, ali prije svega u svrhu promicanja obrazovanja protiv korupcije, Forum za slobodu odgoja pripremio je ove prijedloge nastavnih jedinica i školskih projekata.

Ova zbirka ide prije svega u smjeru poticanja kreativnosti nastavnica i nastavnika uključivanja i ovakvih sadržaja u nastavni plan i program.

Prije provedbe ovih nastavnih jedinica u svakom slučaju preporučujemo nastavnicama i nastavnicima da naprave potrebnu pedagošku, metodičku i didaktičku prilagodbu svakom posebnom razredu.

Isto tako, pozivamo kolegice i kolege da nam se jave s kratkim izvješćem o aktivnostima u svojim školama na forum@fso.hr.

Naslov nastavne jedinice**Za naše igralište****Povezanost s predmetima**

tjelesna i zdravstvena kultura, likovna kultura

Razred

niži razredi osnovne škole

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- opisati važnost javnog dobra za sebe i svoje vršnjake,
- doprinijeti i sudjelovati u izradi zajedničkih pravila korištenja javnog dobra.

Nastavni materijali

ploča ili flip chart papir, papiri, bojice

Tijek nastavne jedinice

Na početku nastavne jedinice s učenicima povesti razgovor o važnosti igrališta za školu i za njih.

Nakon toga, potaknuti razgovor o tome kako se trebamo ponašati na igralištu kako bi ga sačuvali za daljnju igru i za drugu djecu. Svoja pravila učenici mogu izraziti i crtežom.

Nakon što nacrtaju svoja pravila, učenici ih mogu predstaviti pred cijelim razredom.

Na kraju, svi crteži se mogu uobličiti u plakat ili pano pod naslovom „Za naše igralište“.

Naslov nastavne jedinice**Gradonačelnik_ca****Povezanost s predmetima**

priroda i društvo

Razred

niži razredi osnovne škole

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- navesti temeljne dužnosti gradonačelnika_ice,
- prepoznati važnost javnih dužnosti i rada javnih dužnosti za javno dobro,
- identificirati temeljne osobine javnog dužnosnika_ice koji_a radi za javno dobro.

Nastavni materijali

papir, bojice

Tijek nastavne jedinice

Na početku nastavne jedinice s učenicima povesti raspravu o tome tko je za njih gradonačelnik_ica¹.

Pitanja:

- *Koja je zadaća gradonačelnika_ice?*
- *Kako gradonačelnik_ica upravlja gradom? Za što se sve treba brinuti?*
- *Treba li se gradonačelnik_ica brinuti za sve koji žive u gradu ili samo za neke?*

Nakon rasprave, učenicima postaviti pitanje: „Kakav treba biti gradonačelnik_ica?“, na koje mogu svoj odgovor dati i kroz crtež ili sastavak.

Također, na pitanje: „Kakav treba biti gradonačelnik_ica?“ učenici mogu odgovoriti i tako što na list papira napišu osobinu za koju smatraju da treba imati gradonačelnik_ica. Nastavnik za ovu priliku na panou ili „flip chart“ papiru može nacrtati mušku i/ili žensku siluetu koja predstavlja gradonačelnika_icu. Učenici dolaze do panoa i lijepo osobine koje su napisali na papiru.

---

¹ Umjesto dužnosti gradonačelnika_ice mogu se za temu uzeti i načelnik_ica općine ili župan_ica.

Naslov nastavne jedinice**Mala slikovnica dobrote****Povezanost s predmetima**

priroda i društvo, vjeronauk

Razred

niži razredi osnovne škole

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- prepoznati važnost odnosa prema drugima temeljenog na poštovanju,
- doprinijeti dobrobiti drugih kroz mala djela i vlastite aktivnosti.

Nastavni materijali

registrator, papiri, bojice

Tijek nastavne jedinice

Na početku tjedna pozvati učenike da tijekom tjedna u registrator koji se nalazi u učionici stavljaju crteže, slike ili rečenice o dobrim stvarima koje su im drugi napravili tijekom tjedna.

Na kraju tjedna s učenicima povesti razgovor s nekim od radova koji su umetnuti u registrator o tome

- *kako su osjećali kada su učinili dobro djelo ili kad im je netko pomogao,*
- *kako su pomagali jedni drugima,*
- *jesu li možda zajednički radili kako bi postigli određeni cilj ili riješili zadaću.*

Naslov nastavne jedinice**Što je to korupcija?****Povezanost s predmetima**

sat razredne zajednice

Razred

viši razredi osnovne škole

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- prepoznati slučajeve korupcije te štetnost istih
- promicati antikorupcijsko djelovanje vlastitim primjerom
- donijeti ispravnu odluku u budućim djelovanjima

Nastavni materijali

pano ili „flip chart“ papir, markeri ili flomasteri i sl.

Tijek nastavne jedinice

Učenicima prije nastavne jedinice dati sljedeća pitanja o kojima trebaju raspraviti sa svojim ukućanima:

- Što je to korupcija?
- Kako korupcija šteti svima?
- Jeste li čuli za kakav slučaj korupcije?

Na početku nastavne jedinice, učenike podijeliti u skupine u kojima će raspraviti svako od pitanja. O raspravi u skupinama trebaju donijeti zaključke te predstaviti ono što je zajedničko, na primjer:

- zajedničku definiciju,
- popis načina na koji korupcija šteti svima,
- neke od slučajeva korupcije ili one slučajeve koji su se spomenuli nekoliko puta.

Svaka skupina na kraju predstavi svoj plakat i/ili svoje zaključke, te se povede zajednička rasprava o jednom od pitanja.

Naslov nastavne jedinice**Što je to korupcija? II****Povezanost s predmetima**

sat razredne zajednice

Razred

viši razredi osnovne škole

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- prepoznati slučajeve korupcije te štetnost istih,
- predložiti rješenja za određene društvene probleme,
- identificirati ključne dionike vezane za rješavanje određenog problema,
- promicati antikorupcijsko djelovanje vlastitim primjerom,
- donijeti ispravnu odluku u budućim djelovanjima.

Nastavni materijali

pano ili „flip chart“ papir, markeri ili flomasteri i sl.

Tijek nastavne jedinice

Na kraju nastavne jedinice „Što je korupcija?“ učenicima koji su radili u skupinama dati u zadatak da izaberu jedan od slučajeva korupcije ili koruptivnih djela koji su spominjani u razgovoru s ukućanima.

O navedenim slučajevima korupcije ili koruptivnom djelu neka istražuju između dviju nastavnih jedinica.

Na početku nastavne jedinice „Što je korupcija? II“ učenike treba potaknuti na raspravu u grupama što su dodatno saznali o određenim koruptivnim djelima.

Neka informacije koje su prikupili podijele s ostalima u skupini.

Također, učenici neka u skupinama rasprave i načine kako se neka o tih dijela mogu prevenirati ili spriječiti, te što smatraju da je najvažnije što se treba napraviti kako bi se spriječila korupcija i na koga se te aktivnosti odnose.

Na kraju rasprave, učenici neka na „flip chart“ papiru prikažu na vlastiti način pojedino koruptivno djelo i kako i zašto je ono štetno za društvo i, stoga, nepoželjno, te glavne točke svoga plana borbe protiv tog koruptivnog djela.²

Od ovakvih „flip chart“ plakata može se napraviti i galerija u hodniku škole ili se slike tih plakata mogu objaviti na Facebooku stranici škole povodom Međunarodnog dana borbe protiv korupcije.

---

² Ukoliko se tijekom rasprave istaknu neki zanimljivi i inovativni prijedlozi i ideja, može se učenike potaknuti da svoju ideju kroz pismo ili na neki drugi način predstave onima koji donose odluke.

Naslov nastavne jedinice**Što je to korupcija? III****Povezanost s predmetima**

sat razredne zajednice

Razred

viši razredi osnovne škole

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- prepoznati važnost osobnih odluka u borbi protiv korupcije,
- donijeti ispravnu odluku u budućim djelovanjima.

Nastavni materijali

pano ili „flip chart“ papir, markeri ili flomasteri i sl.

Tijek nastavne jedinice

Podijeliti učenike u grupe i zadatak im da nacrtaju korumpiranu osobu kako je oni zamišljaju.

Neka taj crtež sadržava i popis osobina koje po mišljenju učenika posjeduje korumpirana osoba.

Učenici svoje crteže mogu predstaviti pred razredom kao poticaj na raspravu.

Naslov nastavne jedinice

Indeks percepcije korupcije

Povezanost s predmetima

Informatika, Engleski jezik

Razred

viši razredi osnovne škole, niži razredi srednje škole

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- prikupiti informacije vezane za Indeks percepcije korupcije
- definirati Indeks percepcije korupcije, njegovu snagu i slabosti;
- tabelarno i grafički prikazati IPK za izabrane zemlje i Hrvatsku;
- interpretirati podatke za izabrane zemlje i Hrvatsku;
- analizirati razloge percepcije razine korupcije u Hrvatskoj i drugim zemljama.

Nastavni materijali

računala, Internetska veza, ploča ili flip chart papir

Tijek nastavne jedinice

Učenicima, prije nastavne jedinice, dati zadatak da istraže i pronađu neke od definicija korupcije te da istraže što je to Indeks percepcije korupcije.

Na početku nastavne jedinice s učenicima popričati o njihovom zadatku kojeg su trebali napraviti. Neka od pitanja s kojima se može potaknuti rasprava su:

- *Koje definicije korupcije ste našli? Koliko su slične ili različite? Što obuhvaćaju?*
- *Jeste li o ovom zadatku razgovarali prije nastavne jedinice? Ako jeste, o čemu ste razgovarali? Što su rekli drugi o korupciji?*
- *Što mislite, koliko ima korupcije u Hrvatskoj?*
- *Može li se korupcija mjeriti?*

*Nakon rasprave, učenicima predstaviti međunarodnu organizaciju „Transparency International“ (TI). Indeks percepcije korupcije (IPK) je jedan od načina kako ta organizacija podiže svijest o štetnosti korupcije na način da svake godine provodi istraživanje o **percepciji** građana pojedine zemlje o tome koliko je društvo korumpirano. Na temelju prikupljenih mišljenja građana se radi indeks na skali od 0 do 10: što je niži indeks na skali to je percepcija korumpiranosti u određenom društvu veća.*

Nakon što je predstavljen TI i IPK, učenicima dati zadatak da na Internetu pronađu IPK za određene zemlje³ i Hrvatsku. Nakon što pronađu navedene podatke, učenici ih trebaju prikazati tabelarno i grafički pomoću za to odgovarajućeg računalnog programa.

Zatim s učenicima raspraviti što uočavaju iz tabelarnog prikaza i/ili grafičkog prikaza.

---

³ Prilikom izbora zemalja koje će se uzeti u ovom zadatku potrebno je uključiti i susjedne zemlje, kao i neke koje pripadaju pojedinim skupinama: zemlje članice EU, razvijene zemlje, zemlje u razvoju i sl.

Naslov nastavne jedinice

Upoznaj korupciju! Prepoznaj korupciju!

Povezanost s predmetima

sat razredne zajednice

Razred

srednja škola

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- razvijati vještinu kritičkog razmišljanja na temu korupcije,
- prepoznati korupciju u svakodnevnicima te znati ispravno djelovati,
- vlastitim djelovanjem sudjelovati u borbi protiv korupcije.

Nastavni materijali

„flip chart“ papir, markeri i/ili bojice i sl.

Tijek nastavne jedinice

Priprema: Za nastavnu jedinicu pripremiti članke i/ili tekstove koji govore o različitim koruptivnim djelima. S obzirom na broj planiranih skupina u kojima će raditi učenici, odabrati i toliki broj tematskih cjelina (npr. mito, iznuđivanje, potplaćivanje, sukob interesa i sl.). Jedna od tematskih skupina neka bude o načinima prevencije korupcije u društvu (glavni akteri prevencije, što se može napraviti na osobnoj razini, koga se može kontaktirati i sl.).

* * *

Na početku nastavne jedinice, podijelite učenike u skupine, te im podijelite materijale o izabranim tematskim jedinicama. Učenici u skupinama neka pročitaju materijale, nakon čega pročitano neka rasprave u skupinama.

Nakon što su proveli raspravu u skupini, učenici po skupinama izrađuju plakate za galeriju u školi s ciljem upoznavanja drugih o pojedinim koruptivnim djelima. Po završetku izrade plakata, neka svaka skupina predstavi pred razredom svoj plakat i neka cijeli razred raspravi svaki plakat.

Na kraju, od plakata se napravi galerija u hodniku škole ili na nekom drugom vidljivom mjestu u školi.

Naslov nastavne jedinice

Naša priroda i društvo

Povezanost s predmetima

hrvatski jezik

Razred

srednja škola

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- razvijati vještinu kritičkog razmišljanja na temu korupcije,
- prepoznati korupciju u svakodnevnicima te znati ispravno djelovati
- vlastitim djelovanjem sudjelovati u borbi protiv korupcije

Nastavni materijali

-

Tijek nastavne jedinice

Priprema: Učenicima prije nastavne jedinice dati zadatak da nađu pjesmu koja govori i/ili opisuje trenutno stanje u društvu i neka donesu tekst te pjesme na idući nastavni sat.

* * *

Na početku neka svaki učenik predstavi pjesmu koju je pronašao. Ako je moguće, neka se učenici grupiraju po sličnim i/ili istim pjesmama.

Nakon samostalnog čitanja, učenici neka prokomentiraju tekst pjesme imajući na umu sljedeća pitanja:

- O čemu govori pjesma?
- Kako je opisano stanje u društvu?
- Navode li se u društvu uzroci takvog stanja?

Nakon rasprave u skupinama, predstavnici grupa pred cijelim razredom predstavljaju glavne točke rasprave u skupinama.

Nako predstavljanja skupnih rasprava, s učenicima treba pokrenuti raspravu o tome što oni smatraju da su problemi u društvu i što treba napraviti kako bi se situacija popravila i/ili promijenila.⁴

* * *

Nastavak nastavne jedinice: Predložiti učenicima da samostalno ili u skupinama napišu stihove na temu korupcije ili nekog određenog društvenog problema. Stihovi mogu po izboru biti u formi rapa, recitacije ili uglazbljeni. Razred glasovanjem može odabrati najbolju izvedbu.

---

⁴ Ukoliko se tijekom rasprave istaknu neki zanimljivi i inovativni prijedlozi i ideja, može se učenike potaknuti da svoju ideju kroz pismo ili na neki drugi način predstavljaju onima koji donose odluke.

Naslov nastavne jedinice**Dosje: korupcija****Povezanost s predmetima**

sat razredne zajednice, vjeronauk

Razred

srednja škola

Obrazovni ishodi

Nakon nastavne jedinice učenik_ca će biti sposoban_a:

- Razlikovati korupciju od drugih negativnih fenomena
- Ocijeniti situacije sa stanovišta korupcije
- Razviti osjećaj za aktivnu građansku odgovornost

Nastavni materijali

fotokopirani materijal, papir za izradu plakata, flomasteri

Tijek nastavne jedinice

Podijeliti učenicima materijal sa situacijama (Prilog 1.), među kojima će oni zatim morati izdvojiti korupcijske. Svaku od situacija neka se analizira zajedno, a posebno se treba zadržati na onima oko kojih se neće svi složiti.

Zajedno s učenicima doći do zaključka koja je razlika između korupcije i drugih negativnih fenomena.

Važno je kod svake situacije jasno raspraviti zašto je ona koruptivna ili nije.

Prilog 1. – Dosje: korupcija

Tvrtka „Svijetla budućnost d.o.o.“ sudjeluje u postupku javnog natječaja za dodjelu poslova izgradnje školske zgrade. Predstavicima povjerenstva koje odlučuje o dodjeli posla tvrtka daje mobilne telefone "kako bi im olakšala lakšu komunikaciju tijekom postupka odkućivanja".

Marica liječniku koji je izliječio njenoga teško bolesnog sina kao znak zahvalnosti poklanja bombonjeru i veliki buket ruža koje je uzgojila u svom vrtu.

Božica se s vlasnikom građevinske tvrtke dogovorila da joj on financira predizbornu kampanju, a da mu ona nakon izbora osigura nekoliko važnih poslova koji se financiraju iz proračuna jedinice lokalne samouprave, u kojoj će ona obnašati dužnost.

Dužnosnik koristi službeno vozilo za privatne potrebe.

Građanin treba pomoć jednog ministarstva. Nadležni službenik radi vrlo sporo i ne pokazuje interes za rješavanjem zahtjeva kojeg je građanin podnio. On mu stoga daje 5000 kn kako bi ga nagradio i potaknuo da što prije riješi njegov zahtjev.

Dužnosnik kasni na posao, a odlazi ranije. Tijekom radnog vremena rješava osobne probleme.

